

Ks. Marek SZYMULA

Podstawowe funkcje posługi kapłańskiej

w świetle nauczania papieża Pawła VI

Treść: 1. Głoszenie słowa Bożego. 2. Szafarstwo Eucharystii. 3. Obecność kapłana w świecie.

Bogate nauczanie obecnego papieża Jana Pawła II kierowane do kapłanów jest głęboko zakorzenione w myśli Soboru Watykańskiego II oraz jego wiernego komentatora papieża Pawła VI. Stąd pożyteczną wydaje się być teologiczna refleksja nad nauczaniem Pawła VI odnośnie kapłaństwa. Przedstawiona poniżej próba omówienia podstawowych funkcji posługi kapłańskiej w świetle nauczania papieża Pawła VI nie rości sobie prawa do wyczerpania tego zagadnienia. Zasygnalizowane jednak problemy będą mogły stać się pomocne w głębszym zrozumieniu obecnej nauki Kościoła odnośnie kapłańskiej posługi pasterskiej.

Jak już wspomniano w posoborowej refleksji nad urzędem pasterskim kapłana szczególnie miejsce należy przyznać nauce Pawła VI. Wprowadzając postanowienia Soboru Watykańskiego II w życie Ojciec Święty pragnie ukazać kapłanom ich miejsce i sposób zaangażowania w życie Kościoła. Posługa kapłana wydaje się konkretyzować w jego zaangażowaniu pasterskim. Kapłan bowiem przez głoszenie słowa Bożego i szafarstwo sakramentów, szczególnie Eucharystii gromadzi i buduje wspólnotę chrześcijańską. Tym zaangażowaniem wyraża kapłan swoją podstawową misję zatroskania o zbawienie człowieka.

1. Głoszenie słowa Bożego

Spośród funkcji jakie Kościół nakłada na kapłana pierwsze miejsce według Pawła VI należy przyznać zadaniu przepowiadania słowa Bożego taki wniosek wysnuł papież na zakończenie III-go Zwyczajnego Synodu Biskupów w roku 1974. Jest ono jak uczy papież "radosną wieścią o życiu wiecznym, która wprowadza dusze w misterium paschalne"¹. Zatem do

¹ PAOLO VI, L'impulso nuovo, concorde, generoso per l'attività evangelizzatrice della Chiesa (26 Ottobre 1974), *Insegnamenti di Paolo VI*, t. 12, Tipografia Poliglotta Vaticana 1973, 264. (= *Insegnamenti*).

głównych zadań prezbitera należy niesienie ludzkości światła Ewangelii przez posługę słowa Bożego.

Kapłani natomiast jak naucza papież Paweł VI sami są słuchaczami i równocześnie głosicielami słowa Bożego. Stąd w odniesieniu do szafarzy słowa Bożego Następcy Apostołów naucza: "my piastujący urząd pasterzy, jesteśmy pokornymi i nieudolnymi, ale prawdziwymi i pewnymi pośrednikami"² słowa Bożego. Przeżywając więc osobiście tajemnicę paschalną jako uczniowie Chrystusa, mają wtajemniczać w nią lud, który jest im powierzony. Podkreślił ten fakt papież w przemówieniu do proboszczów oraz kaznodziejów wielkopostnych mówiąc: "Kiedy Jezus przemówił do tłumu, do wszystkich, to potem nauczał grono swoich wybrańców, uczniów i przyznawał im przywilej szczególnej wagi: 'Wam dano poznać tajemnicę Królestwa Niebieskiego, im zaś nie dano'(Mt 13,11)"³. Z tego faktu, że powołani są uczniami Jezusa, wynika również ich funkcja nauczycieli zobowiązanych do nauczania. Mają oni głosić naukę nie pochodzącą od nich samych ale naukę, która im została objawiona przez Chrystusa. Mają wtajemniczać w nią lud Boży, który jest im powierzony. I dalej uczy Paweł VI "mamy tu do czynienia z sytuacją różnicy, o której wspomniał Chrystus mówiąc o sobie: 'Moja nauka nie jest moja, ale Tego, który mnie posłał' (por. J 7, 16). Oto właśnie dlatego - o ile mianowicie jesteście uczniami - możemy również twierdzić, że nasza tożsamość kapłańska pociąga za sobą usprawnienia nauczycielskie: jesteśmy uczniami i zarazem nauczycielami"⁴.

Dlatego każdy kapłan powinien być świadomy własnej roli jako "wychowawcy wiary"⁵, który przez powierzony sobie Urząd Nauczycielski w imieniu Chrystusa Nauczyciela ma "prowadzić, oświecać, podtrzymywać na duchu oraz - gdy zajdzie potrzeba - napomnieć"⁶. Jeszcze raz papież podejmuje myśl Soboru, że kapłan jest "nauczycielem wiary" (DK6) dla tych do których jest posłany⁷. Aby przekazać słowo Boże w możliwie najlepszy sposób papież wzywa kapłanów, by najpierw sami coraz bardziej wnikali w jego treść oraz ją przyjmowali do własnego życia wewnętrznego. Również zaznacza, że skuteczność przekazu słowa Bożego oparta jest także na "osobistym świadectwie tego, kto głosi orędzie"⁸. Dlatego zachęca usilnie

² PAOLO VI, In Cristo è definita l'identita del Sacerdote (17 febbraio 1972), *Insegnamenti*, t. 10, 1972, 166.

³ Tamże, 164.

⁴ Tamże.

⁵ PAOLO VI, Uno strumento primario di apostolato (3 luglio 1975), *Insegnamenti*, t. 13, 1976, 727.

⁶ Tamże, 726.

⁷ Tamże.

⁸ PAOLO VI, Epifania dell'Onnipotente nel mondo presente e futuro (30 ottobre 1974), *Insegnamenti*, t. 12, 1975, 960.

kapłanów aby "przykładali się do modlitwy myślniej i medytacji"⁹, na której poznają treść słowa Bożego oraz mogą z niej "zaczepnąć pokarm dla swego osobistego życia duchowego"¹⁰. Rozwinięte zaś głęboko życie modlitwy prowadzi będzie kapłana do położenia całej ufności w Bogu, oparcia się w czasie wykonywania misji przepowiadania na "obietnicach Chrystusa: 'Miejcie odwagę, Jam zwyciężył świat' (por. J 16, 33), 'Odwagi Ja jestem, nie bójcie się' (por. Mk 6, 50)"¹¹. Bowiern świadomość obecności Chrystusa w misji przepowiadania Jego słowa "wlewać będzie w serce kapłana moc i nadzieję"¹² oraz uzdolni go do przekazu "solidnego pokarmu słowa Bożego, odpowiedzi na wielkie pytania egzystencjalne oraz dawaniu wskazań uzdalniających do podejmowania decyzji w zakresie życia moralnego, rodzinnego i społecznego"¹³.

Głębokie życie duchowe kapłana daje moc kapłanowi do wypełniania "apostolskiego obowiązku głoszenia Jezusa Chrystusa i to ukrzyżowanego"¹⁴, jednocześnie chroni go przed niebezpieczeństwem zapomnienia o "obowiązku wyjścia z największą starannością naprzeciw potrzebom świata"¹⁵.

Na zakończenie obrad wspomnianego synodu papież powiedział: "chcemy, aby raz jeszcze ku naszemu wspólnemu pokrzepieniu rozbrzmiewało wezwanie Chrystusa: 'Idźcie nauczajcie wszystkie narody' (por. Mt 28, 19), 'Podnieście oczy i popatrzcie na pola, jak bieleją na żniwa' (por. J 4, 35). Musimy spełnić wolę Boga, który nas posłał. Wielki i cudowny świat oczekuje wieści o wyzwoleniu od grzechu i nieszczęść, jakie grzech ze sobą niesie, wieści o zbawieniu mocą Krzyża Chrystusowego. Wprawdzie 'słowo krzyża /.../ jest głupstwem' (por. 1 Kor 1, 18), ale 'spodobało się Bogu przez głupstwo głoszenia słowa zbawic wierzących' (por. 1 Kor 1, 21) i dlatego ufność pokładamy w pomocy Pana. Trudności kolosalne, oczekiwania ludzi liczne i różne. Mamy wypełnić bardzo liczne zadania, ale 'ufajcie - mówi Pan - Ja zwyciężyłem świat (por. J 16, 33). Chrystus jest z nami, owszem jest w nas. On w nas i przez nas przemawia i nigdy nie odmówi swojej potrzebnej nam pomocy"¹⁶.

⁹ PAOLO VI, *In Cristo è definita*, dz. cyt., 106.

¹⁰ Tamże.

¹¹ PAOLO VI, *Uno strumento*, dz. cyt., 728.

¹² Tamże.

¹³ Tamże, 727.

¹⁴ PAOLO VI, *L'impulso nuovo*, dz. cyt., 1004.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Tamże, 1010 - 1011.

2. Szafarstwo Eucharystii

Paweł VI mocno akcentuje następną funkcję kapłana jaką jest szafarstwo Eucharystii. Stwierdza, że "tej pamiątki chciał sam Chrystus. Ona określa stosunek historyczny, bezpośredni, zamierzony między Chrystusem a nami, stosunek poszanowania Jego woli, wierności Jego słowu oraz Jego duchowej obecności"¹⁷.

Kapłan sprawujący szafarstwo Eucharystii zaznacza papież działa "in persona Christi". Działając w imieniu Chrystusa staje się "mężem Bożym i służką Pana, przez co akty nadprzyrodzone może spełniać naturalną skutecznością"¹⁸. Przez niego bowiem "przechodzi wyższa moc, której on, pokorny i chwalebny, w danych momentach staje się pełnomocnym narzędziem oraz nosicielem Ducha Świętego"¹⁹.

Kapłan szafarz Eucharystii - według Ojca Świętego - winien kształtować swoje życie na wzór Chrystusa - Kapłana, który ofiarował siebie samego, aby nas zbawić, i poprzez cierpienie wszedł do chwały. Dlatego głosi z wielką mocą Paweł VI, że kapłan Chrystusa nie może usunąć ze swego życia tajemnicy krzyża, który był w centrum Jego życia ziemskiego. Duchowość kapłana powinna być całkowicie skoncentrowana na fakcie, że winien on być kapłanem i żertwą "wszak kapłan jest drugim Chrystusem, czyż Chrystus - Kapłan nie stał się żertwą ofiarną za zbawienie ludzi?"²⁰. Jeżeli Chrystus dobrowolnie przyjął na siebie wyrok śmierci krzyżowej i ustawicznie wzywa swych uczniów, aby Go naśladowali niosąc swój krzyż, to znaczy, że i kapłan Chrystusa nie może szukać drogi innej i łatwiejszej, jak tylko tej wskazanej przez Mistrza.

Posiadając zatem "władzę konsekrowania, ofiarowywania oraz szafarstwa Ciałem i Krwią naszego Zbawiciela"²¹, kapłan uobecnia punkt kulminacyjny działalności Chrystusa, który jako najwyższy kapłan oddaje siebie na krzyżu. Stąd też prezbiter powinien z gorliwością "wziąć na siebie krzyż Chrystusa"²² naśladowując to co sprawuje.

¹⁷ PAOLO VI, Vivere il Mistero Eucaristico e salvare l'integrità della Chiesa (3 aprile), *Insegnamenti*, t. 7, 1970, 188.

¹⁸ PAOLO VI, Messaggio di paterna dilezione a tutti i Sacerdoti della Chiesa Cattolica (30 giugno 1968), *Insegnamenti*, t. 6, 1969, 313 - 314.

¹⁹ Tamże, 314.

²⁰ PAOLO VI, Massimiliano Maria Kolbe sacerdote, apostolo ed eroe della carità nella gloria dei Beati (17 ottobre 1971), *Insegnamenti*, t. 9, 1972, 910.

²¹ PAOLO VI, Il sacerdozio è ministero, è servizio, è mediazione fra Dio e il popolo (29 giugno 1975), *Insegnamenti*, t. 13, 1976, 703.

²² PAOLO VI, Fermezza nella fede, nell'unità e nel fervore apostolico (29 giugno 1973), *Insegnamenti*, t. 11, 1974, 672.

Dlatego kapłani wezwani są do "całkowitego daru z siebie, gdyż dostrzega się jak niezastąpione i konieczne jest w świecie ich świadectwo całościowej miłości Boga i dusz ludzkich"²³. To "Bóg wzbudził w nich miłość ku sobie, miłość tak wielką, jaką tylko może pomieścić ludzkie serce. Dlatego też, kapłan czyni z siebie ofiarę całkowitą, wieczną i szczęśliwą. Na wzór Chrystusa odważa się on złożyć swoje życie w ofierze za innych, za wszystkich, za nas"²⁴. Albowiem uobecniany Chrystus w ofierze Eucharystycznej "łączy się z nami a my wszczepiamy się w Niego"²⁵, przez co tworzy się "tajemnicze zjednoczenie"²⁶ będące skutkiem uczestnictwa w tej ofierze.

Kapłan szafarz zdaniem papieża sprawujący Eucharystię tworzy bardzo intymny związek z Bogiem, tajemnicze zjednoczenie w " ofierze komunii"²⁷. Jest Ona bowiem wezwaniem do całkowitej łączności z Tym, który jako Najwyższy Kapłan ofiarował się dla uświęcenia ludzi i domaga się od tych, którzy otrzymali od Niego konsekrację, aby uczestniczyli świadomie w ofierze odkupieńczej Chrystusa Pana.

3. Obecność kapłana w świecie

Trzecią funkcją kapłana jaką podkreśla Paweł VI jest sprawowanie Eucharystii i głoszenie słowa Bożego nie w izolacji i odgroźdzeniu się od wiernych, ale we wspólnym doznawaniu i duchowym przeżywaniu tajemniczej obecności Boga, Chrystusa, którą sprowadzają czynności kapłańskie. Kapłaństwa bowiem - jak uczy papież - "nie udziela się na użytek prywatny, nie jest też ono żadną osobistą godnością. Kapłaństwo jest szafarstwem i posługą. Jest pośrednictwem między Bogiem a ludźmi. Jest ono przeznaczone na użytek Kościoła, wspólnoty, dla dobra braci. Jest przeznaczone dla świata. Kapłaństwo jest apostołstwem. Jest misją, jest działalnością pośredniczenia"²⁸.

Duchowość kapłana formuje się zatem według tego czym Kościół żyje i dokąd Kościół posyła. A stawia On kapłana "pośrodku roku liturgicznego, obok Eucharystii, w otoczeniu wiernych, z mądrością Ewangelii i modlitwą brewiarza. Wzywa go między wiernych, otwiera ich na potrzeby i uciążliwości, angażuje w pracę która wymaga poświęcenia, dojrzałości, samo-

²³ PAOLO VI, Preparazione alla IX Giornata Mondiale per le Vocazioni Ecclesiariche (18 marzo 1972), *Insegnamenti*, t. 10, 1973, 264.

²⁴ PAOLO VI, Transfigurazione del Sacerdote in Ministro di Cristo (13 ottobre 1971), *Insegnamenti*, t. 9, 1972, 863.

²⁵ PAOLO VI, Vivere il Mistero Eucaristico, *dz. cyt.*, 189.

²⁶ Tamże.

²⁷ Tamże.

²⁸ PAOLO VI, Il sacerdozio è ministro, *dz. cyt.*, 704.

dzielności, ruchliwości, otwartości na świat, gotowości do rozmowy, do słuchania, do cierpliwości interesującej się wszystkimi objawami biedy ludzkiej, słowem wzywa, by odważnym entuzjazmem oddali się misji niesienia braciom prawd wiary²⁹.

Potrzeba zatem kapłanów odnajdujących swoją obecność w świecie jako pokornych i ofiarnych, którzy potrafią doprowadzić do dojrzałości życia wewnętrznego w Duchu Świętym, których by kapłaństwo "promieniało światłem a ich życie było ewangeliczne, czerpiące miłość, odwagę i radość, ze służby spełnianej w głębokim zespoleniu ze swoim Panem"³⁰. Dokonać mogą tego kapłani poprzez "czujną obecność, przez swoją modlitwę, ofiarę i entuzjazm, przez osobisty wkład i zaangażowanie"³¹. Dzięki takiej postawie kapłani będą mogli sprostać swemu posłannictwu spełniając funkcję "soli ziemi" oraz "światłości świata" (por. Mt 5, 13n).

W tym aspekcie obecności kapłana w świecie Paweł VI stawia pewne wymagania duszpasterskie wobec kapłanów, które ujmuje w dwóch grupach: wymagania subiektywne - posiadanie cnót właściwych temu, kto realizuje troskę o duszę, takie jak: "troskliwość, bezinteresowność, pokora, łagodność"³². A także wymagania obiektywne: posiadanie umiejętności i sztuki duszpasterzowania, "poczynając od wiedzy i doświadczenia w zakresie troski o dusze aż do podniesienia funkcji duszpasterskiej do godności wiedzy teologicznej"³³. Duszpasterstwo bowiem oznacza "konkretne egzystencjalne zastosowanie prawd teologicznych i charyzmatów duchowych do apostołstwa docierającego do poszczególnych dusz i apostołstwa wśród wspólnoty osób"³⁴.

Dzisiejszy sposób realizacji misji Chrystusa - zdaniem papieża - wymaga od kapłana postawy otwartości wyrażającej się w trosce o nowe formy duszpasterzowania, ich aktualność i dostosowanie do potrzeb dzisiejszego człowieka. Posługa bowiem prezbiterów powinna być zawsze aktualna, przystosowana i realizowana zgodnie z zaleceniami Kościoła. Paweł VI w przemówieniu do kaznodziejów i proboszczów rzymskich podczas audiencji specjalnej, dnia 17 lutego 1969 roku, przedstawia wnikliwą analizę obecnej sytuacji kapłana w dzisiejszym świecie: "Przede wszystkim mówi papież -

²⁹ G. M. GARRONE, *La spiritualité sacerdotale dans la pensée de Paul VI*, *Seminarium* 4 (1977), 1060.

³⁰ PAOLO VI, *Il concorso di tutti i fedeli alle vocazioni sacerdotali* (13 maggio 1971), *Insegnamenti*, t. 9, 1972, 420.

³¹ PAOLO VI, *Uno strumento primario*, *dz. cyt.*, 725.

³² PAOLO VI, *Autorità, servizio, amore nella funzione pastorale* (8 luglio 1970), *Insegnamenti*, t. 8, 1971, 700.

³³ Tamże.

³⁴ Tamże.

musimy wspomnieć o niektórych wpływowych poglądach nurtujących dziś w Kościele i budzących niemało zamieszania, głównie wśród duchownych a dotyczących osoby kapłana. Osądza się go prawie zawsze od strony zewnętrznej, biorąc pod uwagę jego dyspozycję socjalną w ramach dzisiejszego społeczeństwa, które jest burzliwe i nastawione na przemiany. Kapłan pozostający na swoim miejscu zdaje się opuszczony przez swoją tradycyjną wspólnotę. W wielu miejscach wytwarza się wokół niego próżnia. W innych zmienił się układ społeczny wiernych; trudno się do nich zbliżyć, trudno ich zrozumieć, trudno zainteresować sprawami religijnymi, trudno zorganizować we wspólnotę zżyłą, wierną, modlącą się³⁵. Ta sytuacja społeczna zmusza kapłana do szukania nowych sposobów swego zaangażowania w pracę duszpasterską i jak dalej mówi Paweł VI nasuwa ona kapłanowi "pomysł pełen dynamizmu: trzeba coś robić, trzeba odważyć się na wszystko, aby zbliżyć się do ludu, zrozumieć go i głosić mu Ewangelię. Pomysł sam przez się bardzo dobry, wrywający się z pełnego miłości niepocieszonego serca kapłańskiego, które się poczuło na marginesie współczesnego świata, świata historycznego, społecznego i ludzkiego. Przecież kapłan powinien w nim być osobistością centralną, jako nauczyciel i duszpasterz a stał się obcy, odosobniony, niepotrzebny i wyszydzony. Niestosowność i znoszenie takiego stanu rzeczy stały się nie do wytrzymania. Kapłan więc szuka natchnienia i mocy w głębiach i w istocie swego powołania. Powiedział sobie: Trzeba działać i na nowo podjąć 'misję'; może niekiedy nawet ze szkodą dla sprawowania świętych czynności, ze szkodą dla kultu Bożego i normalnego sprawowania sakramentów świętych"³⁶. Dostrzegając te niebezpieczeństwa w życiu kapłana papież woła: "Ale bądźmy ostrożni! - i krótko argumentuje właśnie ze względu na szacunek dla eksperymentalnego i pozytywnego charakteru apostołstwa!"³⁷

Po tym ukazaniu sytuacji wykluczenia kapłana z życia świata, papież stwierdza, że nie zawsze jest tak źle, "są bowiem jeszcze bardzo liczne wspólnoty wiernych, które chcą się trzymać zwykłego sposobu posługiwania duszpasterskiego, a dotychczas jest ono dobre i bardzo skuteczne. Po co więc je zmieniać? Czy nie wyrządzimy szkody tylko dobrym chrześcijanom próbując eksperymentów o wątpliwych skutkach? A po drugie: gdy wystarczy kościół otworzyć i z miłością i gorliwością zgromadzić lud spontanicznie przychodzący, żądny słowa Bożego i łaski sakramentalnej, po cóż wymyślać nowe i dziwaczne formy apostołowania, co do których nie wiadomo, jakie dadzą rezultaty i jak długo trwać będą? Czy nie lepiej byłoby raczej udo-

³⁵ PAOLO VI, Essere nel mondo ma non del mondo (17 febbraio 1969), *Insegnamenti*, t. 7, 1970, 117-118.

³⁶ Tamże, 118.

³⁷ Tamże, 119.

skonałać formy tradycyjne i - jak Sobór powiada - spowodować ich rozkwit duszpasterskim realizmem, nowym pięknem i nowymi osiągnięciami, zanim się zacznie stosować te inne sposoby, często stosowane arbitralnie, których skutki trudno przewidzieć, zawężone do poszczególnych grup, oderwanych od wspólnoty wiernych?"³⁸

Papież przestrzega, aby funkcję obecności kapłana w świecie nie zlikwidować "za cenę źle pojętego zrównania, 'zdemokratyzowania' z otaczającym nas społeczeństwem. Brak takiego rozeznania, o którym nam mówi wychowanie kościelne, tradycja ascetyczna, prawo kanoniczne, może przynieść skutek przeciwny temu, jakiego się spodziewano, przez nierozważne porzucenie dawnych metod, tj. skuteczności, odnowy, współczesności"³⁹

Ukazując kapłanom obecnym w świecie zagrożenia i niebezpieczeństwa wynikające z podejmowania nowych i ryzykownych inicjatyw, papież stwierdza, że: "Służba Boża w Kościele nie może być sprawowana we względnie jednostajnym, spokojnym rytmie minionej epoki. To posługiwanie musi być dziś intensywne, jeśli ma być skuteczne, wytrwałe, mocne, cierpliwe, przeniknięte tym duchem pastoralnym, którym Jezus nasycił głęboko i w sposób stały ducha ofiary"⁴⁰. Niosąc zbawienie ludziom sobie powierzonym kapłan nie może jednak zapomnieć, że swoją tożsamość odnajduje jedynie w Chrystusie, a nie w "zaangażowaniu społecznym, politycznym czy pragmatycznym"⁴¹, które prowadzi do kształtowania swej postawy "na wzór świata, do pogrążenia się w sekularyzacji"⁴². Dlatego papież zwracając się do kapłanów "by zachęcić gorliwych i oświecić zagubionych"⁴³ podkreśla z całą mocą, że "jedyną Osobą, z którą możemy się identyfikować jest Jezus Chrystus"⁴⁴.

Problemem tym zajął się Paweł VI w przemówieniu do kaznodziejów i proboszczów rzymskich w roku 1969. Wówczas, czerpiąc z Ewangelii nauczał: "Chrystus powołał swoich uczniów, którzy mieli w przyszłości szerzyć i głosić Królestwo Boże. Wyłączył ich z ogólnego trybu życia, żądając opuszczenia wszystkiego, by iść za Nim. Cała Ewangelia mówi o tym "wyróżnieniu" uczniów mających być apostołami. Pan Jezus wyrwał ich ze

³⁸ Tamże.

³⁹ Tamże, 120-121.

⁴⁰ PAOLO VI, Una comunità ecclesiale unita per piu efficiente azione pastorale (25 febbraio 1974), *Insegnamenti*, t. 12, 1975, 195.

⁴¹ PAOLO VI, Le condizioni della Chiesa nel mondo alla vigilia nella luce dell' Anno Santo (22 giugno 1974), *Insegnamenti*, t. 12, 1975, 582.

⁴² Tamże.

⁴³ Tamże.

⁴⁴ Tamże.

świata nie bez zasadniczej ofiary z ich strony, oderwał ich od codziennych zajęć, od spraw godziwych i normalnych, od utożsamienia się ze środowiskiem społecznym i od uczuć skądinąd świętych. Chciał, by się dla Niego całkowicie poświęcili, by Mu się ofiarowali, angażując się bezpowrotnie. Owszem, liczył na ich wolną i spontaniczną odpowiedź, ale uprzedził o całkowitym wyrzeczeniu, heroiczej ofierze⁴⁵

Przypomniawszy myśl Chrystusa i postawę Apostołów, w których imieniu Piotr powiedział: "Oto my opuściliśmy wszystko i poszliśmy za Tobą" (por. Mt 19, 27) papież zapytuje: "Czyż więc uczeń, apostoł, kapłan, prawdziwy sługa Ewangelii może być pod względem społecznym zupełnie taki sam jak inni ludzie?"⁴⁶. I w odpowiedzi na swoje pytanie ukazuje właściwy model postawy kapłańskiej, że "kapłan ma być ubogi jak inni, ma być bratem, sługą a nawet żertwą ofiarną dla innych. Ale jest on równocześnie wyposażony w najwyższą i wyjątkową misję: 'Wy jesteście solą ziemi, wy jesteście światłością świata. Jeśli sól utaci swój smak, czymże ją posolić? Na nic się już nie przyda, chyba na wyrzucenie i podeptanie przez ludzi (por. Mt 5, 13). Te Chrystusowe słowa domagają się zastosowania, szczególnie w życiu kapłańskim, jednocześnie ukazują jak należy rozumieć powiedzenie "żyć w świecie, ale nie być ze świata"⁴⁷

Zatem kapłan według nauki Pawła VI nie może dyspensować się od nieobecności wśród ludzi, wręcz przeciwnie, ma być on uwrażliwiony na warunki ich życia, ma wkrazać w głębię ich problemów, by wносить tam światło Chrystusa. Kapłan to człowiek z ludu wzięty i dla ludu postawiony. Całkowicie służący drugiemu człowiekowi i spotykający w tym drugim człowieku Chrystusa. Nie może się to jednak odbywać bez głębokiego zjednoczenia kapłana z Osobą Chrystusa. Dlatego też, jedynie przez swą służebną, pokorną działalność sprawowaną w imieniu Chrystusa odnajdą kapłani swoją obecność w świecie i wypełnią na ziemi swoje powołanie "pasterza, zwierzchnika, przewodnika i nauczyciela"⁴⁸.

Konkludując myśli papieża Pawła VI odnoszące się do podstawowych funkcji posługi kapłańskiej możemy powiedzieć, iż kapłan podejmujący posługę głoszenia słowa Bożego winien być głęboko zakorzeniony w życiu duchowym z którego wypływać będzie świadomość swej jedności z Chrystusem, którą wyrażają sprawowane przez kapłana sakramenty święte i dawane świadectwo swej przynależności do Niego wobec ludu Bożego.

⁴⁵ PAOLO VI, *Essere nel mondo*, dz. cyt., 120.

⁴⁶ Tamże.

⁴⁷ Tamże, 120-121.

⁴⁸ PAOLO VI, *Autorità, servizio, amore*, dz. cyt., 699.

Niniejszy artykuł nie wyczerpuje bogactwa myśli papieża Pawła VI wypowiedzianych na temat podstawowych funkcji posługi kapłańskiej. Głoszenie słowa Bożego, szafarstwo sakramentów i szczególnie obecność kapłana w świecie to zasadnicze elementy praktycznego wymiaru działalności kapłana w Kościele i świecie. By jednak zrozumieć źródła gorliwości kapłańskiej należy zbadać fundamentalne elementy duchowości określające tożsamość kapłana. W oparciu o nauczanie Pawła VI przeprowadzenie takiej analizy wydaje się być możliwe. Będzie to przedmiotem następnych opracowań.

Sommario

Funzioni fondamentali del ministero sacerdotale

Nella riflessione postconciliare sul sacerdozio, Paolo VI intende mostrare ai sacerdoti i loro posto e il carattere della loro partecipazione alla vita della Chiesa. Il ministero sacerdotale sembra concretizzarsi nell'impegno pastorale. Il sacerdote, come educatore nella fede, è l'annunciatore della Parola di Dio, ma allo stesso tempo il suo ascoltatore. Perciò egli stesso dovrebbe, nel migliore dei modi, penetrare il contenuto della Rivelazione. L'efficacia della proclamazione della Parola di Dio è basata sulla testimonianza personale di colui che annuncia il messaggio della salvezza. Soltanto l'approfondimento vita spirituale del sacerdote gli offre la capacità di adempire la sua vocazione apostolica. Assumendo l'impegno nel nome di Cristo, il sacerdote acquista la facoltà di consacrare, offrire e distribuire il Corpo ed il Sangue del Salvatore. Questo ministero fa del sacerdote lo strumento plenipotenziario e portatore dello Spirito Santo, per diventare egli stesso vittima di sacrificio per la salvezza degli uomini. In questo modo si realizza il rapporto intimo del sacerdote con Dio, tramite l'unione misteriosa nel sacrificio della Comunione Eucaristica. Il ministero sacerdotale si realizza nella comunità. Insieme ai fedeli, il sacerdote partecipa nell'esperienza comunitaria e spirituale della presenza di Dio. Il suo ministero diventa allora l'apostolato, cioè missione e attività di mediazione. La spiritualità del sacerdote si formerà, dunque, secondo ciò che vive la Chiesa e dove è inviato dalla Chiesa.